

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้นำชุมชนกับการมีส่วนร่วม และปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ในการดำเนินการศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกต สทนากลุ่มย่อย และแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง รวม 260 ราย ประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 38 ราย และประชาชนตำบลโป่งงาม 222 ราย ในพื้นที่หมู่ที่ 3 บ้านถ้ำปลา หมู่ที่ 5 บ้านห้วยปูแง และหมู่ที่ 8 บ้านโป่งเหนือ ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวและอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลโป่งงาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติแบบพรรณนา ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

กลุ่มผู้นำชุมชนเกือบทั้งหมดเป็นเพศชาย แต่กลุ่มประชาชนตำบลโป่งงามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม มีอายุ 40 – 49 ปีมากที่สุด มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกร เป็นอาชีพหลัก มีรายได้อ่อนแอ ไม่เกิน 5,000 บาท อาศัยในพื้นที่มากกว่า 40 ปี กลุ่มผู้นำชุมชนเข้าร่วมกลุ่มออมทรัพย์ และรับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยวจากหนังสือพิมพ์และจุลสารมากที่สุด แต่กลุ่มประชาชนทั่วไปเข้าร่วมกลุ่มสหกรณ์การเกษตร และรับรู้ข่าวสารการท่องเที่ยวจากวิทยุและโทรทัศน์มากที่สุด

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรม ตำบลโป่งงาม พบว่า บทบาทของผู้นำชุมชนมีผลต่อการมีส่วนร่วมทั้งด้านการร่วมคิดวางแผนทาง การร่วมดำเนินการ การร่วมประสาน การร่วมรับผลประโยชน์ และการร่วมติดตามประเมินผลการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนเฉพาะด้านเพศมีผลต่อการมีส่วนร่วมด้านคิดวางแผนทางจัดการแหล่งท่องเที่ยวเท่านั้น

ผลการศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้นำชุมชนกับการมีส่วนร่วม และปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศและวัฒนธรรมตำบลโป่งงาม พบว่า

1. บทบาทของผู้นำชุมชนที่แตกต่างกัน ทั้งด้านหน้าที่รับผิดชอบการประสานงาน ภาครัฐ เอกชน ชุมชน ด้านการกำหนดกฎระเบียบเกี่ยวกับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีผลทำให้เกิดความแตกต่างกันในการมีส่วนร่วมคิด ร่วมดำเนินการประสานงาน และร่วมรับผลประโยชน์ รวมทั้งติดตามประเมินผลการจัดการแหล่งท่องเที่ยว
2. เพศหญิงจะมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว มากกว่าเพศชาย
3. ผู้ที่มีส่วนร่วมคิดมักจะมีส่วนร่วมดำเนินการ ประสานงาน ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผลการจัดการแหล่งท่องเที่ยวไปด้วย
4. ผู้อาศัยอยู่ในชุมชนนานกว่าจะมีการเข้าร่วมกลุ่มในชุมชนมากกว่าผู้อาศัยอยู่ไม่นาน

This study has two main objectives. First, to study the relationship between the roles and the participation in cultural and ecotourism management of the community leaders in Tambon Pong Ngam, Amphoe Mae Sai, Changwat Chiang Rai. Second, the relationship between personal factors and the participation in cultural and ecotourism management of the community members in the same area.

Methods used in this study were observation, small group discussion, and answering to questionnaire. Subjects consisted of 38 community leaders of the tambon administration organization and 222 members of the Ban Tam Pla Mu 3, Ban Huai Poo Kang Mu 5 and Ban Pong Neau Mu 8. These villages are tourist sites in the Tambon Pong Ngam area. Data was analysed by descriptive statistics, for example; frequency, percentage, mean scores, standard deviations, and the Pearson's Correlation Coefficient method. The results were that most of the community leaders were male while most of the community members were female. The most common age group were between 40 to 49 years old. The average educational background was primary school level. Most subjects were farmers who earned less than 5,000 Baht per year and had lived more than 40 years in this area. The community leaders were members of the community saving group and the newspaper and pamphlets were primary source of information about tourism. In the other hand, the community members attended the farmer cooperation group. Radio and television were their primary source of information.

The result showed that the role of the community leaders had an effect on the participation of the community members in planning, coordinating, sharing of benefits and evaluation of the tourist site management while the personal factors of the members had no effect except that there was a difference between men and women in planning of tourist site development project.

The study on the relationship between the role of the community leaders and participation and the personal factors in relation with the participation in cultural and ecotourism management revealed that:

1. Difference in the role of the community leaders in their responsibilities and their duty in coordination with governmental and private organizations, in construction of regulations on conservation of tourist sites, led to the different practice in all participation including planning, coordinating, sharing of benefits and evaluating the tourist site management.
2. Women had more participation in tourist site management than men.
3. Those who participated in planning had more role in administration, coordination, sharing of benefits and evaluation.
4. Those who stayed longer in the community had more participation in group activities than those who stayed shorter.